

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

24 JUNI 1970

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek wat het beheer van de effectendepots en depositoboekjes op naam van minderjarigen tijdens het huwelijk van de ouders betreft.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT
DOOR Mevr. DE RIEMAECKER-LEGOT.

DAMES EN HEREN,

Op 9 januari 1969 diende Mevrouw Verlackt-Gevaert een wetsvoorstel in waarbij in een wijziging wordt voorzien van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek, wat het beheer van de effectendepots en depositoboekjes op naam van minderjarigen betreft tijdens het huwelijk van de ouders.

De indiener van het voorstel wil in deze beperkte maar belangrijke aangelegenheid de moeder op dezelfde voet plaatsen als de vader.

Op 24 februari 1970 diende de Regering van haar kant een wetsontwerp in betreffende het beheer over effectendeposito's, boekjes en andere rekeningen op naam van minderjarigen.

(1) Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer De Gryse.

A. — Leden: de heren Charpentier, De Gryse, Mevr. De Riemaeker-Legot, de heren Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems. — de heren Baudson, Boel, De Keuleneir, Glinne, Hurez, Mathys, Tibbaut. — de heren Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — de heren Belmans, Leys. — de heer Havelange.

B. — Plaatsvervangers: de heren Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — de heren Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — de heren Lerouge, Olivier, Pede. — de heer Raskin. — de heer Laloux.

Zie:

235 (1968-1969):

- N° 1: Wetsvoorstel.
- N° 2: Amendement.

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

24 JUIN 1970

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 389 du Code civil en ce qui concerne l'administration des dépôts de titres et des carnets de dépôt au nom de mineurs durant le mariage des parents.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)
PAR Mme DE RIEMAECKER-LEGOT.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 9 janvier 1969, Madame Verlackt-Gevaert a déposé une proposition de loi prévoyant une modification de l'article 389 du Code civil en ce qui concerne l'administration des dépôts de titres et des carnets de dépôt au nom de mineurs durant le mariage des parents.

L'auteur de la proposition veut, en cette matière limitée mais néanmoins importante, placer la mère sur le même pied que le père.

Le 24 février 1970, le Gouvernement a déposé un projet de loi relatif à l'administration des dépôts de titres, des carnets de dépôts et autres comptes au nom d'enfants mineurs.

(1) Composition de la Commission:

Président: M. De Gryse.

A. — Membres: MM. Charpentier, De Gryse, Mme De Riemaeker-Legot, MM. Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems. — MM. Baudson, Boel, De Keuleneir, Glinne, Hurez, Mathys, Tibbaut. — MM. Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — MM. Belmans, Leys. — M. Havelange.

B. — Suppléants: MM. Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — MM. Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — MM. Lerouge, Olivier, Pede. — M. Raskin. — M. Laloux.

Voir:

235 (1968-1969):

- N° 1: Proposition de loi.
- N° 2: Amendement.

Hierin wordt het voorstel van Mevrouw Verlackt overgenomen, maar tegelijkertijd wordt de bevoegdheid verruimd van de zestienjarige ten aanzien van de opvragingen uit boekjes of rekeningen die hij heeft laten openen. Bij de bespreking in de Commissie betreunde de indener van het voorstel, daarbij door meerdere Commissieleden gesteund, dat in een zelfde ontwerp de verruiming van de bevoegdheid van de moeder t.a.v. het beheer van de spaartegoeden van minderjarige kinderen gekoppeld wordt aan een verruiming van de bevoegdheid van de zestienjarige t.a.v. de opvragingen.

Het betreft immers twee totaal verschillende zaken, en zo het waar is dat er tussen beide voorliggende teksten raakpunten bestaan, dan zijn de vertrekpunten toch zeer verschillend. Bovendien is het wetsvoorstel eenvoudig en klaar en stelt een principe dat reeds in de wet van 8 april 1965 op de jeudbescherming werd aanvaard. Het heeft enkel tot doel een einde te maken aan de huidige dubbelzinnige toestand wat de handelingsbekwaamheid van de moeder betreft. Het kan dus zeer vlug door het Parlement worden aangenomen.

Dit zal wellicht niet het geval zijn met het ontwerp dat, met betrekking tot de bekwaamheid van de minderjarigen, een volkomen nieuwe zienswijze huldigt, zienswijze die door sommigen kan beslist worden.

Welke is de huidige toestand?

De geëmancipeerde minderjarige mag zonder enige beperking alle opvragingen doen.

De niet geëmancipeerde minderjarige die de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt, mag 500 fr. per maand of 1/10 van het saldo van het door hem geopende boekje of rekening opvragen. Het ontwerp heft die beperking op voor de zestienjarige voor de boekjes of rekeningen die zonder de tussenkomst van zijn wettelijke vertegenwoordigers zijn geopend en voorziet voor deze laatsten in de mogelijkheid om tegen de opvraging verzet te doen.

Door verscheidene leden werd formeel gevraagd de twee problemen afzonderlijk te behandelen en bij voorrang het wetsvoorstel te onderzoeken.

De Regering pleitte op grond van juridische beschouwingen voor het ontwerp in de vorm zoals het werd ingediend.

De twee bekwaamheden — deze van de gehuwde moeder en deze van de minderjarige — lopen volgens de Regering parallel.

Het volstaat niet de handelingsbekwaamheid van de gehuwde moeder uit te breiden, zonder tevens twee wetten te wijzigen, met name de wet van 16 maart 1865 houdende oprichting van de A. S. L. K. en de wet van 30 april 1958 betreffende de handelingsbekwaamheid van de minderjarige voor de spaargelden bij private kassen.

Bovendien moet de procedure van verzet geregeld worden.

De Minister kon bovendien moeilijk begrijpen waarom sommige Commissieleden gekant zijn tegen de verruiming van de handelingsbekwaamheid van de minderjarigen; die verruiming beantwoordt z.i. evenzeer aan een noodzaak.

De bedoeling is de minderjarigen tot sparen aan te sporen, nu zij er zeker van zijn te kunnen beschikken over de vrucht van hun arbeid. De voorgestelde maatregel ligt in de lijn van de evolutie en het kan soms nodig blijken de kinderen tegen hun ouders te beschermen. Het gaat niet op dat gelden welke door het kind dank zij zijn persoonlijke arbeid werden vergaard, zonder medeweten van de minderjarige door de ouders kunnen opgevraagd worden.

Deze zienswijze werd niet door al de Commissieleden gedeeld; de vraag is gesteld op wiens aandringen nu opeens de beheersbevoegdheid van de minderjarigen moet worden verruimd en of een dergelijke maatregel de conflicten in de

Ce projet reprenait la proposition de Mme Verlackt, mais élargissait simultanément les pouvoirs des mineurs de 16 ans en ce qui concerne les retraits de carnets ou de comptes qu'ils ont ouverts. Lors de la discussion en Commission, l'auteur de la proposition, appuyé par plusieurs membres, a regretté qu'un même projet lie l'élargissement de la capacité de la mère en ce qui concerne l'administration des avoirs d'épargne des enfants mineurs à un accroissement de la capacité des jeunes de 16 ans en matière de retraits.

Il s'agit, en effet, de deux choses totalement différentes et, même s'il existe des points communs entre les deux textes, les points de départ sont très différents. De plus, la proposition de loi est simple et claire; elle pose un principe déjà admis par la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse. Elle a uniquement pour objet de mettre fin à la situation ambiguë actuelle en ce qui concerne la capacité d'agir de la mère. Elle peut donc être adoptée très rapidement par le Parlement.

Ce ne sera probablement pas le cas pour le projet, qui comporte une optique toute nouvelle en ce qui concerne la capacité des mineurs, optique qui peut être contestée par certains.

Quelle est la situation actuelle?

Le mineur émancipé peut procéder sans aucune limitation à tous les retraits.

Le mineur non émancipé qui a atteint l'âge de 16 ans peut retirer par mois 500 frs. ou 1/10e du solde du carnet ou du compte qu'il a ouvert. Le projet supprime cette restriction pour les mineurs âgés de 16 ans pour les carnets ou comptes ouverts sans l'intervention de leurs représentants légaux et prévoit, pour ces derniers, la possibilité de faire opposition aux retraits.

Plusieurs membres ont demandé formellement de traiter séparément les deux problèmes et d'examiner la proposition de loi par priorité.

Le Gouvernement, se fondant sur des considérations juridiques, a plaidé pour le projet tel qu'il a été déposé.

Selon le Gouvernement, les deux capacités, celle de la mère mariée et celle du mineur, sont parallèles.

Il ne suffit pas d'étendre la capacité civile de la mère mariée, sans modifier en même temps deux lois, à savoir la loi du 16 mars 1865 créant la C. G. E. R. et la loi du 30 avril 1958 relative à la capacité civile des mineurs pour les avoirs d'épargne auprès de caisses privées.

Il faut, de plus, régler la procédure d'opposition.

D'autre part, le Ministre comprend mal l'opposition de certains membres de la Commission à l'extension de la capacité civile des mineurs; à son avis, cette extension répond tout autant à une nécessité.

L'intention est d'inciter les mineurs à l'épargne étant donné qu'ils sont sûrs de disposer du fruit de leur travail. La mesure proposée se situe dans la ligne de l'évolution et il peut parfois se révéler nécessaire de protéger les enfants contre leurs parents. Il ne convient pas que l'argent, amassé grâce à son travail personnel par l'enfant mineur, puisse être retiré par les parents à l'insu de ce dernier.

Cette conception n'est pas partagée par tous les membres de la Commission; la question a été posée sur quelle insistance il faut actuellement élargir subitement la compétence d'administration des mineurs et si de telles mesures

gezinnen niet in de hand zal werken. Is het bovendien wenselijk in deze tijd van gecommmercialiseerde ontspanning, de minderjarigen de mogelijkheid te bieden over nog meer geldmiddelen te beschikken? Is het argument als zou de minderjarige op 16-jarige leeftijd over de vrucht van zijn arbeid moet kunnen beschikken wel steekhoudend?

Op dit ogenblik immers zijn de minderjarigen verplicht tot de leeftijd van 14 jaar school te lopen en dank zij de democratisering van het onderwijs studeert het merendeel van de jongeren langer dan tot 16 jaar.

Deze eerste bespreking bewees voldoende de noodzakelijkheid van een grondig onderzoek en de Commissie gaf er de voorkeur aan het voorstel van Mevrouw Verlackt afzonderlijk te behandelen.

Door een lid werd de suggestie gedaan de principiële oplossing voorgestaan in het wetsvoorstel in een bredere optiek te bekijken en in het Burgerlijk Wetboek een tekst met algemene draagwijdte in te voegen.

Dit zou een wijziging kunnen meebrengen van artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek zoals voorgesteld in 1965 door de toenmalige Minister van Justitie: uitoefening van het ouderlijk gezag in gemeen overleg, mits bescherming de rechten van derden.

De meerderheid van de Commissieleden gaven de voorkeur aan een tekst met een minder brede draagwijdte, d.w.z. beperkt tot het beheer van de goederen van de kinderen.

In een volgende vergadering heeft de Commissie kennis genomen van de tekst van een Regeringsamendement (stuk n° 235/2).

Het amendement vervangt de tekst van het enig artikel van het wetsvoorstel door wat volgt :

« Het eerste lid van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

Gedurende het huwelijk en behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, behoren de ouders gezamenlijk de goederen van hun minderjarige kinderen. Is er geen overeenstemming tussen de ouders, dan kan ieder van hen het geschil voor de jeugdrechtbank brengen. »

Door de Minister werd hieromtrent de volgende uitleg verstrekt: de huidige tekst van het eerste lid van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek stelt het beginsel van de gelijkheid van de ouders inzake het wettelijk beheer van de goederen van hun minderjarige kinderen, maar kent steeds uitdrukkelijk aan de vader een zeker overwicht toe, weliswaar gematigd door het recht van de moeder om zich daartegen te voorzien.

Dit amendement strekt ertoe een volledige en daadwerkelijke gelijkheid te verwezenlijken tussen de ouders: enerzijds zullen zij gezamenlijk de goederen van hun kinderen behoren zonder dat de ene enige voorrang heeft op de andere; anderzijds, indien er geen overeenstemming is tussen de ouders, kan ieder van hen het geschil voor de jeugdrechtbank brengen.

Terwijl thans de moeder het bewijs moet leveren dat de vader een andere mening is toegedaan dan zij, zal het in de toekomst voor elk van de ouders mogelijk zijn zich tot de rechtbank te wenden, niet alleen in geval van weigering door de andere, maar ook wanneer deze nalaat zijn wil te kennen te geven. Deze mogelijkheid wordt duidelijk geboden door de bewoordingen van het amendement.

De Commissie was van oordeel dat het amendement ingaat op de door haar uitgedrukte wens.

De Commissie besliste evenwel om taalkundige redenen de Franse tekst van het amendement enigszins te wijzigen.

ne favoriseront pas les conflits dans les familles. D'autre part, est-il souhaitable en cette époque, caractérisée par une commercialisation des délassements, de donner aux mineurs la possibilité de disposer de plus d'argent encore? L'argument selon lequel le mineur de 16 ans doit pouvoir disposer du fruit de son travail est-il bien pertinent?

Actuellement, les mineurs sont obligés d'aller à l'école jusqu'à l'âge de 14 ans et, grâce à la démocratisation de l'enseignement, la majorité des jeunes poursuivent leurs études au-delà de 16 ans.

Cette première discussion a prouvé à suffisance la nécessité d'un examen approfondi et la Commission a préféré examiner séparément la proposition de Mme Verlackt.

Un membre a suggéré de considérer dans une optique plus large la solution de principe, prévue par la proposition de loi, et d'insérer dans le Code civil un texte ayant une portée générale.

Ceci pourrait entraîner une modification de l'article 373 du Code civil dans le sens proposé en 1965 par le Ministre de la Justice de l'époque: la puissance exercée de commun accord, sous réserve de protéger les droits de tiers.

Les membres de la Commission ont, en majorité, donné la préférence à un texte d'une portée moins large, c'est-à-dire limitée à l'administration des biens des enfants.

Au cours d'une réunion ultérieure, votre Commission a pris connaissance du texte d'un amendement présenté par le Gouvernement (Doc. n° 235/2).

L'amendement remplace le texte de l'article unique de la proposition de loi par ce qui suit :

« L'alinéa premier de l'article 389 du Code civil est remplacé par la disposition suivante :

Durant le mariage et sauf les exceptions prévues par la loi, les père et mère administrent conjointement les biens de leurs enfants mineurs. En cas d'absence d'accord entre les père et mère, chacun d'eux peut porter le litige devant le tribunal de la jeunesse. »

Le Ministre a fourni à ce propos l'explication suivante: le texte actuel de l'alinéa premier de l'article 389 du Code civil, tout en posant le principe de l'égalité des père et mère en matière d'administration légale des biens de leurs enfants mineurs, continue néanmoins à attribuer expressément au père une prépondérance certaine, tempérée, il est vrai, par un droit de recours en faveur de la mère.

L'amendement tend à réaliser une égalité complète et réelle entre les père et mère: d'une part, ceux-ci administreront conjointement les biens de leurs enfants sans qu'il existe une quelconque prééminence de l'un ou de l'autre, d'autre part, s'il n'y a pas d'accord entre les père et mère, chacun d'eux pourra porter le litige devant le tribunal de la jeunesse.

Alors qu'actuellement, il faut que la mère établisse que le père est d'un avis différent du sien, il sera possible à l'avenir à l'un des père et mère de saisir le tribunal, non seulement en cas de refus de l'autre, mais également lorsque celui-ci s'abstient de manifester sa volonté, cette hypothèse étant manifestement couverte par les termes de l'amendement.

La Commission a estimé que cet amendement rencontre le vœu exprimé par elle.

La Commission a cependant décidé, pour des raisons d'ordre linguistique, de modifier quelque peu le texte français de l'amendement.

De woorden « En cas d'absence d'accord » werden vervangen door de woorden « A défaut d'accord ».

Daar ingevolge de tekst van het amendement het wetsvoorstel een ruimere draagwijdte kreeg, moest ook een wijziging worden aangebracht in de titel.

Deze zal nu als volgt luiden : « Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek ».

Het geamendeerde wetsvoorstel, zoals het hierna voorkomt, werd eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

Mme DE RIEMAECKER-LEGOT.

De Voorzitter,

A. DE GRyse.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Nieuwe titel.

**Wetsvoorstel tot wijziging
van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek.**

Enig artikel.

Het eerste lid van artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

Gedurende het huwelijk en behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, beheren de ouders gezamenlijk de goederen van hun minderjarige kinderen. Is er geen overeenstemming tussen de ouders, dan kan ieder van hen het geschil voor de jeugdrechtbank brengen.

Les mots « En cas d'absence d'accord » ont été remplacés par les mots « A défaut d'accord ».

La proposition de loi acquérant, par le texte de l'amendement, une portée plus large, il convenait d'en modifier aussi le titre.

Ce dernier est libellé maintenant comme suit : « Proposition de loi modifiant l'article 389 du Code civil ».

La proposition de loi, telle qu'elle figure ci-après, a été adoptée à l'unanimité.

Le Rapporteur,

Mme DE RIEMAECKER-LEGOT.

Le Président,

A. DE GRyse.

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION

Nouvel intitulé.

**Proposition de loi
modifiant l'article 389 du Code civil.**

Article unique.

L'alinéa premier de l'article 389 du Code civil est remplacé par la disposition suivante :

Durant le mariage et sauf les exceptions prévues par la loi, les père et mère administrent conjointement les biens de leurs enfants mineurs. A défaut d'accord entre les père et mère, chacun d'eux peut porter le litige devant le tribunal de la jeunesse.